

KUJAWSKIE

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII.

Toruń

Prenumerata
na miejscu mk.
78.700, na pro-
wincji i z odno-
szeniem do do-
mu 87.500 mk.

Ogłoszenia
za wiersz nonpa-
relowy pierwsza
strona 4200 m.,
druga i trzecia
3500 mk., czwar-
ta 2800 mk. Ogl.
drobne 1500 mk.
za wyraz, tust.
druk, podwójnie
najmniejsze ogl.
15.000 m. Dla za-
granicy ceny o
200% wyższe.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.

Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; prosz, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12
REDAKTOR PRZYJMUJE GODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 2-EJ DO 3-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26, № P. K. O. 61.783.

Pierwsza Chrześcijańska HURTOWNIA TOWARÓW BŁAWATNYCH ZOFJI NOWICKIEJ

WŁOCŁAWEK, -- Królewiecka 31 m. 3, -- dom W-go Mrożewskiego

POSIADA STAŁE NA SKŁADZIE MIĘDZY INNYMI
TOWARY TOW. AKC. „ZAWIERCIE” PO CENACH
ŚCISLE FABRYCZNYCH.

Od Wydawnictwa.

Dla wyrównania deficytu za ub. miesiąc zmuszeni byliśmy od 1 września podnieść cenę prenumeraty i ogłoszeń. Tymczasem nowa wyżka papieru i robocizny zniewala nas ponownie do podniesienia ceny.

Sądzimy, że Szanow. nasi Czytelnicy nie zrażą się nową ceną i nie cofną swej prenumeraty. Również bowiem, sądzimy, Im, jak i nam zależy na tem, aby pismo się utrzymało i nadal wychodziło.

Trudno bowiem byłoby pogodzić się ze smutnym faktem, aby Włocławek, jedno z większych miast prowincjonalnych, posiadające bogatą tradycję różnorodnego i bujnie rozwijającego się życia kulturalnego, szybko zmierzające do zajęcia jednego z nieposlednich miejsc w rozwoju przemysłu, przytem stolica zasobnych i bogatych w urodzajną glebę Kujaw, — był pozbawiony jedyne go codziennego organu.

Kierownictwo zakładów naszych rozumiejąc tę potrzebę, pomimo, że z wielu stron doradzano nam wydać pismo tylko dwa — trzy razy tygodniowo, chce nadal tę placówkę codziennej służby informacyjnej utrzymać, ale też oczekuje, że i miejscowe społeczeństwo polskie te usiłowania oceni i podtrzyma — placąc regularnie prenumeratę i nadsyłając płatne ogłoszenia. Musimy bowiem stwierdzić, że jak dotąd, wiele polskich instytucji, o charakterze przemysłowym, dość często nadsyła nam różnego rodzaju inseraty, ale ze stereotypową prośbą, umieszczenia ich bezpłatnie.

Ś.

P.

Anna Marja z Racieckich Loga

OBYWATELKA ZIEMI KUJAWSKIEJ

Opatrzona św. Sakramentami po długich i ciężkich cierpieniach oddała Bogu duszę d. 5-go września 1923 r. w Modliborzu, Ziemi Włocławskiej, przeżywszy lat 50.

Eksportacja zwłok odbędzie się d. 6 b. m. o godz. 6 wieczór do kościoła parafjalnego w Klóbce. Pogrzeb do grobów rodzinnych d. 7 b. m. o godz. 10 rano.

O czem zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku Krewnych, Przyjaciół i Znajomych stroskani Oddzielne zaproszenia rozsyłane nie będą.

Siostrzenica i Siostrzeniec.

Bóg jest wszechmiłością: kto więc kocha ludzi, ten spełnia najwyższe jego przykazanie.

H. Sienkiewicz.

Znaczenie wychowania.

»Szczęścia nie znamy w domu, dopóki go nie będzie w Ojczyźnie...»

Zdobytą wolność Polski ugruntować musimy na moralnej wartości charakteru narodu polskiego.

Nie wystarczy opracować dla narodu najlepszą w świecie konstytucję, nie dość jest dać najdoskonalszy urząd społeczny. To nie da zabezpieczenia trwałości istnienia oraz możności samodzielnego rozwoju duchowych mocy twórczych narodu i spełnienia jego dziejowego posłannictwa.

Czynnikiem decydującym o istnieniu państwa jest nie forma urządzeń

i instytucji, ale moralna wartość danego społeczeństwa. Najpiękniejsze prawa i ustawy, gwarancję wykonania mieć muszą w moralnej wartości charakteru narodu.

Żadna potęga nie uchroni Polski od powtórnej utraty niepodległości politycznej; ani rząd lewicy, ani rząd prawicy, jeżeli w szerokich masach narodu polskiego, od góry do dołu, od pałacu do chaty, nie wzrośnie poczucie odpowiedzialności przed sądem sprawiedliwości dziejowej za otrzymaną z jej łaski wolność Ojczyzny.

W dziejowym bilansie naszej doczesności polityczna wolność narodu jest wielkim jego skarbem, ale by posiadanie tego skarbu utrwalić, należy

Lekarz-Dentysta
J. Majczyńska
powróciła
i rozpoczęła przyjęcia.

Geometra Przysięgły

Upoważniony przez Główny Urząd Ziemiański

J. Zagórski

Włocławek, ul. Żabia Nr. 2

przeprowadza całkowicie i terminowo wszelkie sprawy ziemskie.

go ugruntować na podstawach mocy niezniszczalnych, a takimi są jedynie boskiego pochodzenia niezniszczalne pierwiastki duszy naszej. Aby utrwać wolność Polski, naród polski musi się odrodzić z ducha, musi zharmonii-

zować twórcze potencje swej duszy i dać im wyraz w uzgodnionej pracy wszystkich klas narodu polskiego nad podniesieniem naszej wartości moralnej i urobieniem charakteru narodu.

Do spełnienia tego obowiązku powołane jest w pierwszym rzędzie szkolnictwo polskie.

Szkola polska w szerokich masach narodu ma dokonać dzieła duchowego odrodzenia przez wychowanie nowych pokoleń, aby obok wiedzy ogólnej lub zawodowej, dać młodzieży naszej umiejętność budowania istotnego szczęścia osobistego w zgodzie i w oparciu o szczęśliwy byt całego narodu.

Aby dokonać wielkiego dzieła odrodzenia narodu, szkoła winna sprawę wychowania młodzieży stawiać w programie swej pracy szkolnej nie tylko obok nauki, ale nawet przed nią, na miejscu naczelnym, jako zasadę — przez młodzież odrodzić naród.

Bo naród takim będzie, jaką młodzież jego, a Polska będzie taka, jakim naród polski, bo Polska może być tylko wcieleniem własnego narodu, uzewnętrznieniem jego zbiorowej duszy w całej jej istocie.

Dotychczasowe szkolnictwo polskie w całości swej, pomimo nadzwyczaj szybkiego wzrostu liczebnego i pięknego rozwoju, nie czyni w całej pełni zadość potrzebom narodu i państwa. Wszystkie prawie jego działy — czy to szkolnictwo ludowe, czy szkoły średnie i zawodowe — mają jedną wspólną im wadę: niedostateczne uwzględnianie w programie swej pracy sprawy wychowania moralnego wogóle — jako ludzi i wychowania narodowego, obywatelskiego — jako synów swej Ojczyzny.

Jako całość, szkolnictwo nasze nie jest zupełnie dostosowane do potrzeb życia: raz, przez pewne w poszczególnych działach przeladowanie materiałem naukowym, nie zawsze należycie uwzględniającym potrzeby życia, po drugie, przez rażący wprost brak szkół zawodowych w stosunku do potrzeb narodu i w stosunku do liczby ogólniekształcących szkół średnich czyli gimnazjów.

Pod względem wzrostu liczebnego szkół naszych i podniesienia w nich poziomu nauki dokonano u nas niezwykle wiele. Władze szkolne i społeczeństwo samo wydało w tym kierunku wiele energii i poważnych wysiłków, przeważnie uwięzionych pomyślnym rezultatem. W szerokich masach naszego społeczeństwa tkwi głębokie poczucie potrzeby nauki i oświaty i wstrzymania wzrostu liczebnego szkolnictwa możemy się nie obawiać.

Szkola jednak dążyć winna do należytego uwzględniania sprawy wychowania. Wiedza naukowa jest rzeczą cenną i w życiu konieczną, ale decydującym czynnikiem o twórczej użyteczności osobistej w życiu i rozwoju narodu jest wychowanie, dzięki któremu szkoła staje się podwaliną bytu narodu i w sferze jego ducha i w sferze państwowości. Jaką jest szkoła, takim być musi naród i jego przyszły rozwój. Aby się upewnić o przysłym rozwoju narodu, wystarczy zbadać stan i charakter jego szkolnictwa.

Wychowanie nowych pokoleń w duchu obywatelskim, na zasadach moralności chrześcijańskiej jest jedyną podstawą rozwoju narodu i państwa. Tylko w takim rozumieniu wychowanie może dać nowym pokoleniom umiejętność budowania istotnego szczęścia osobistego w oparciu o szczęśliwy byt całego narodu.

»Nie zaznamy szczęścia w domu,

dopóki go nie będzie w Ojczyźnie« a w Ojczyźnie nie będzie go dopóty, dopóki w całym narodzie, we wszystkich jego stanach i partiach nie zrodzi się niezłomna wola do uszczęśliwienia nie jednej tylko partii lub klasy, ale całego narodu.

Fr. Zieliński.

Uzdrowisko kąpielowe pod Włocławkiem.

Przed kilkunastu laty na terytorjum dóbr Brzeziny (własność p. Kronenberga) przy poszukiwaniach pokładów soli natrafiono na źródło wody siarczanej, które w krótkim czasie zwróciło na siebie uwagę świata lekarskiego. W r. 1909 w wychodzącej w Warszawie gazecie „Dzień“ w nrze 189 została umieszczona następująca notatka:

„Brzeziny, 11. VII. 1909 r. Dziś podaliśmy pociągiem rannym w liczbie 19 osób do cudownych, jak już fama ludowa niesie, źródeł siarczanych, niedawno odkrytych w Wieńcu. W wycieczce brały udział wybitne powagi świata lekarskiego z Warszawy dr. dr. Sokołowski, Polak, Jaworski, Jakowski, Bączkiewicz, Daszkiewicz, Malinowski, Serkowski, Grundzich i Landau, a dalej członkowie Warszawskiego Tow. Higienicznego, p. p. Białobrzęski i magister Franciszek Karpiński, budowniczości Gay i Gębarzewski, geolog wojewódzki, wreszcie kilku przedstawicieli prasy, w tej liczbie redaktor „Dnia“ p. Stefan Górski. Wycieczka stwierdziła niezwykle podatność warunków do stworzenia wielkiego na europejską skalę zakrojonego uzdrowiska klimatyczno-zdrojowego w Wieńcu, o charakterze zakładu do skombinowanego leczenia. Własność wód siarczanych w Wieńcu składem chemicznym najbardziej przypomina galicyjski Lubień i zdrojowiska szwajcarskie. Dr. St. Serkowski, drogą skrupulatnej analizy, w litrze wody wieńcickiej znalazł soli siarczanych 0,314, wolnego siarkowodoru 0,1000. Już skład ilościowy wskazuje na odrębność źródła w Wieńcu od źródeł w Busku i Solcu. Wobec znacznej wydajności źródła (240 litrów na minutę) tryskającego na znaczną wysokość w górę, w dodatku pośród pięknego, parusetwórkowego lasu iglastego, miejsce na przyszłe uzdrowisko wydaje się być niemal wymarzone.“

Na razie p. baron Kronenberg urządził tu bardzo prymitywne kąpiele o charakterze czysto prywatnym, a w parę lat później powiększono łaźnię do kilku wani dla użytku okolicznych mieszkańców. Obserwacje i badania wyniku kuracji, przeprowadzanych przez kąpiących się w wodzie tego źródła, a zauważane przez Dr. Piaseckiego z Włocławka wykazały, że woda ta znakomicie działa i leczy cały szereg chorób, jak artretyzm, reumatyzm i inne.

Otóż przed paru laty inżynier p. Smolka, powziął myśl wykorzystania tej leczniczej miejscowości i urzędzenia zakładu kąpielowego.

W tym celu na jesień 1921 r. zorganizował on Komitet Organizacyjny z lekarzy, techników i obywateli m. Włocławka i ponieważ baron Kronenberg nie zgodził się na uczynione mu propozycje, p. Smolka postanowił szukać takiego źródła w innym kierunku, co wypadło bardzo pomyślnie. Mianowicie w dniu 4 maja 1922 r. natrafiono na takie źródło w oddziale leśnym „Poraza“ na terenie lasów państwowych, w odległości 5 kmtr. od Włocławka. Źródło tej wody siarczanej na głębokości 116 metrów, wytryska na 6 metrów ponad ziemię i wyrzuca 1800 litrów wody na godzinę.

Wszystkie roboty około wiercenia i zarurowania źródła prowadził osobiście p. inżynier Smolka, co z niezwykłym poświęceniem się doprowadził do końca i obecnie stanął już tam prowizoryczny pawilonik z kilkoma wannami, jako zaczątek przyszłego wielkiego zakładu kąpielowego. Brak kapitału narazie nie pozwala

na szybkie rozszerzenie zakresu zajętych robót. Grono osób z Włocławka i okolicy złożyło pewne udziały na powstanie Spółki Akcyjnej tego uzdrowiska które oczekuje niewątpliwie wielką przyszłość. Władze państwowe winny corychlej zainteresować się tą placówką i dopomóc poczynaniom społeczeństwa do stworzenia tak ważnej placówki. Wszelkich wyjaśnień i informacji w sprawie tych źródeł udziela we Włocławku p. inżynier Olszakowski.

Z. O.

Z Rady Miejskiej.

Posiedzenie odbyło się dnia 30 sierpnia 1923 r. w Magistracie. Posiedzenie zajął Prezes p. Dr. Piasecki o godz. 9 wiecz. Protokół poprzedniego posiedzenia, odczytany przez zastępcę sekretarza p. r. W. Gąszczyńskiego, Rada Miejska zatwierdziła.

I. Na wniosek Magistratu z prawką Komisji Regulaminowo Prawnej i p. wiceprezesa Mańkowskiego, Rada Miejska jednomyślnie uchwaliła:

Zatwierdzić przedstawiony przez Magistrat „Tymczasowy Statut Biura statystycznego Magistratu m. Włocławka“ z następującymi zmianami:

1) Artykułowi 2) nadać brzmienie: „Biuro statystyczne prowadzi: a) statystykę ludności, b) cen na artykuły pierwszej potrzeby, c) wysokości płac zarobkowych, d) możliwie wszechstronną statystykę całokształtu życia gospodarczego i społecznego miasta, według zasad ustalonych przez naukę statystyczną.“

2) Art. II. Ustęp drugi: skreślić słowa: „Cena każdego“, aż do końca ustępu, natomiast wstawić: „Urzędnik Magistratu bada ceny każdego artykułu conajmniej w 6 miejscach: w 3 kooperatywach i w 3 sklepach prywatnych. Na podstawie osiągniętych średnich ustala się przeciętną cenę artykułów“.

II. Na wniosek p. r. Suskiego Rada Miejska 17 głosami p-ko 5-u uchwaliła:

„Powołuje się przy Biurze statystycznym Magistratu m. Włocławka Komisję dla obliczenia kosztów utrzymania rodziny robotniczej, która na podstawie danych cen rynkowych, ustalonych przez siebie, niezależnie od Komisji z art. 10 Statutu Biura, ustala wzrost cen artykułów pierwszej potrzeby, na podstawie budżetu robotniczego ustalonego przez umowy zbiorowe, i obowiązana jest co dwa tygodnie ogłaszać wyniki obliczenia. Komisja składa się z 3 przedstawicieli przemysłowców i 3 przedstawicieli robotników pod przewodnictwem członka Magistratu.“

III. Na interpelację pp. rr. Bojańczyka i innych w sprawie narzędzi pożarniczych, Magistrat zapowiedział wyjaśnienie w terminie przewidzianym.

IV. Na wniosek Magistratu Rada Miejska jednomyślnie uchwaliła:

1) „Zmienić brzmienie art. 9) Statutu miejscowego o przymusie szkolnym na następujący: „Winni niedopełnienia bez usprawiedliwionej przyczyny wymogów art. 7) i 8) statutu podlegają karze przeciętnej do mk. 100.000.“

2) W statucie po słowach: „dla młodzieży pracującej w zakładach rzemieślniczych, przemysłowych i handlowych“ wstawić słowa: „i instytucji publicznych“.

V. Umowę w sprawie Seminarjum Nauczycielskiego Rada Miejska na wniosek p. r. Bojańczyka skierowała do Komisji Finansowo-Budżetowej łącznie z Komisją Regulaminowo Prawną, z tem, że Komisje te mogą decydować bez względu na ilość obecnych na posiedzeniu Radnych.

VI. Nad podaniem drobnych kupców w sprawie przydziału cukru Rada Miejska na wniosek p. Wiceprezesa Mańkowskiego uchwaliła przejść do porządku dziennego.

VII. Nad wnioskiem Magistratu o przemianowanie ul. Zabiej, Rada Miejska na wniosek p. r. Gąszczyńskiego uchwaliła przejść do porządku dziennego.

MYSŁI.

Wybrał J. K.

Bo dusza, gdy się bożych napije promieni,
Szatan zbawienne ziarno niełatwo wypłeni,
Jedno święte westchnienie kiedy pierśmi ściśnie,
Jedna łza uroczysta, gdy z oczu wytrysnie,
Jusz dusza odrodzona, ognista i młoda,
Na dbugo się na dbugo zwątpieniu nie poda,
Jeszcze nieraz w zapasach groć pierśmi rozłamie,
Lecz od ciosów odbicia hartowniejsze ramie.

WŁAD. SYROHOMLA.

VIII. Odezwe Komitetu uczczenia pamięci Prezydenta Narutowicza o utworzenie Komitetu lokalnego, Rada Miejska przekazała Prezydum dla sformułowania konkretnego wniosku.

IX. Wyjaśnienie Magistratu na interpelację w sprawie mieszkaniowej p. Baumana Rada Miejska przyjęła do wiadomości.

X. Wyjaśnienie Magistratu na podanie Szkoły Kupieckiej w sprawie ulicy Rolniczej, Rada Miejska przyjęła do wiadomości.

P. Prezes oznajmił, że w poniedziałek i wtorek dnia 3 i 4 września 1923 r. o godz. 8 wiecz. odbędą się dwa krótkie kolejne posiedzenia dla uchwalenia w 2 czytaniach pożyczki krótkoterminowej I miliard mkp., i wezwał pp. Radnych do stawienia się w pełnym składzie, poczem zamknął posiedzenie o godz. 11 min. 30 w nocy.

Nieobecny, nieusprawiedliwionym radnym pp. Kochanowiczowi i Mrowiczowi p. Prezes wymierzył grzywny po mkp. 10.000.

Z TEATRU.

Występ p. E. Dobieckiej i p. A. Romanowskiego był prawdziwą biesiadą artystyczną dla Włocławka. Pani Dobiecka tańczyła pięknie, a na to złożyła się nie tylko doskonała technika jej tańca, ale również bajeczna wprost, przemawiająca bezpośrednio mimika i subtelna harmonja ruchów.

A cóż można powiedzieć o p. Romanowskim? To samo, zmieniając tylko wdzięk niewieści na prawdziwie męską plastykę, znajdującą swój punkt kulminacyjny w „Tańcu Włosk. Zebr.“ Czy da się coś wykonać zarzucić? Otóż według mnie taniec był za piękny. Przeniósł on widzów w dziedzinę czystej poezji, odrywając od powzedniego życia, co więcej jeszcze, od ludzkich namiętności.

I mimowoli czuło się żal (przynajmniej ja czułem), że taniec nie wywołuje lubieżnego, drażniącego nerwy uczucia, jak się to zwykle w takich chwilach dzieje. Ale właśnie abstrahując od gry na namiętnościach, pokazali artyści, że uprawiają czystą, niepodrabianą sztukę, gardzącą zwykłymi, taniemi efektami. A publika? — Zapatrzona, skupiająca całą siłę woli, by nawet najmniejszy szczegół nie uszedł jej uwagi, chce zobaczyć — wszystko. Panie porzuciły zwykły „przeгляд“ strojów, nie rzucają nawet płomiennych wejrzeń, zajęte wyłącznie tem jednym, tą parą. W antraktach rozmowa toczy się tylko o piękności jej tańca, całej postawie, o wdzięku ruchów i t. d. i t. d., nie zliczyć wszystkiego.

Podczas przedstawieniu jeden wyraz cicho, jak motyl, błaka po sali: „slicz...“, nie wiem: ona. czy on. Wieczór ten dał prawdziwe zadowolenie, a jeśli żalowano czego, to tego, że niedługo po zaczęciu był koniec..., wypadło więc iść.

Prawdziwa sztuka zawsze spotka się z gorącym aplauzem, a jej kapłani i kapłanki wieńczone będą girlandami kwiatów.

E. K.

Ogłaszajcie się
w Słowie Kujawskim.

Co niesie dzień?

WRZESIEŃ

7

PIĄTEK

Dziś: Melch. Grodziecki
Słow.: Domostawy.
Jutro: Narodzenie N.M.P.
Wschód słońca o g. 5.2
Zachód o g. 18.14
Wsch. księżycy o g. 24.54
Zachód o g. 16.14.

Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.

Wrzesień	godzina	ciśnienie powietrza w mm 700+	temperatura w stopniach Celsjusza	zachmurzenie nie nieba 0-10	Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek.
5	21	57,8	11,0	10	C — 0
6	7	56,6	10,2	10	SW — 1
6	13	55,3	15,5	10	C — 0

W dniu 5 września najwyższa temperatura wynosiła 20,5°, najniższa 5,0°. Opad 1,5 mm.

Kompanja do Skempego. Dziś o 7 r., po odprawieniu nabożeństwa w kościele św. Jana, wyruszy kompanja do Skempego na odpust.

Nabożeństwo Sodalicji Królowej Korony Polskiej. W sobotę 8 b. m. jako w uroczystość Narodzenia Najśw. Marii Panny będzie odprawione w Katedrze w kaplicy Matki Boskiej o g. 8 m. 30 rano nabożeństwo Sodalicji Królowej Korony Polskiej.

Z Harcerstwa. Odprawa komendantów drużyn i przybocznych Hufca Włocławskiego odbędzie się w piątek dn. 7 b. m. o godz. 20-ej w lokalu Komendy Chorągwi przy ul. Bulwarowej.

Zarząd Włocławskiego T-wa Wspomagania Biednych zawiadamia szanow. członków T-wa, że Ogólne Roczne Zebranie odbędzie się w pierwszym terminie dnia 15 września r. b. o godzinie 7 wieczorem w sali T-wa Krajoznawczego. W razie nieprzybycia dostatecznej liczby członków, następne ogólne zebranie odbędzie się 22 września r. b. w drugim terminie i takowe będzie już prawomocne bez względu na liczbę przybyłych.

Zarząd Włocław. T-wa Wspom. Biednych uprzejmie prosi szanownych członków o liczne przybycie. Porządek dzienny obrad ogólnego zebrania: 1) Zagajenie zebrania, 2) Wybór prezydium, 3) Odczytanie sprawozdania za rok 1922 i zatwierdzenie tegoż, 4) Odczytanie protokołu komis. rewizyjnej, 5) Sprawa wydzierżawienia placu w posesji przy ul. Gęsiej, ewent. sprzedaż, 6) Wnioski zarządu, 7) Wniośki członków, 8) Wybór do zarządu na miejsce ustępujących 3-ch członków, 9) Wybór do komisji rewizyjnej.

Ze sportu. W sobotę dnia 8-go września r. b. o godz. 4 po poł. na boisku Sportowym 14 p. p., (Aleje Szopena) odbędzie się zawody piłki nożnej pomiędzy drużynami „Sokół“ Włocławek a „Kujawianka“.

Z sądów doraźnych. W sądzie Okręgowym d. 4 i 5 b. m. odbyły się sądy doraźne nad M. Jaworskim, Wl. Szymańskim, Fr. Lesiakim i Józefem Smolnikiem za rozbój dokonany na drodze publicznej. Skład sądu następujący: przewodniczący: p. sędzia Dulski, asysta: p. Merkin, p. Sawicki; oskarzyc. podpr. Olszewski. Sąd po przesłuchaniu świadków i obrony oddał sprawę do sądu zwykłego okręgowego.

Pożar. W tych dniach wybuchł w Chodczu pożar w domu Władysł. Deryngowskiego. Straż ogniowa w porę pożar ugasiła. Spłonął tylko dach.

Mąka tanieje. Mąka pszenna i żytnia staniała, przeto piekarze sprzedają chleb taniej o 1000 mk. na kilo.

Nafta wciąż drożeje. Obecnie cena kila natty podskoczyła na 11.800 mk.

Zarząd Akademickiego Koła Kujawskiego podaje do wiadomości iż wycieczka na Kujawy mająca się odbyć d. 9 b. m. nie odbędzie się z przyczyn od Zarządu niezależnych.

Kradzieże. W Chodczu złodzieje skradli u kupca Lachowicza za 4000.000 mk. rolek papy. Dzięki energii policji, złodzieje zostali zatrzymani i oddani pod sąd.

— W folwarku Kromszewice złodzieje skradli rozmaite rzeczy ogólnej wartości 6.000.000 mk. Policja złodziei wykryła i rzeczy odebrała.

KRONIKA POLICYJNA.

W powiecie przasnyskim znalazła policja zwłoki mężczyzny, zabitego tępem narzędziem przez uderzenie w głowę, jak sądzić należy, w celach rabunkowych. Rysopis zabitego: lat 45, silna budowa ciała, wzrost wysoki, blondyn, twarz owalna, oczy niebieskie, twarz świeżo golona.

Za kradzież marynarki pociągnięto do odpowiedzialności karnej Szaporkiewiczza Jana, ul. Ceglana 12.

Konfiskata. Policja skonfiskowała Słockiej Guci (ul. Zapiecek 2) 135 pudełek papierosów i 2 pudełka cygar niebänderolowanych.

Za zakłócenie spokoju i opilstwo policja pociągnęła do odpowiedzialności Poczta Eugienjusza, ul. Stodólna 43.

TELEGRAMY.

Otwarcie Targów Wschodnich.

Tel. wł. — LWÓW, 5 września. — Podczas gdy jeszcze onegdaj Lwów topił się w potokach deszczu i błota, dziś przez dzień cały dopisywała piękna pogoda. Plac Targów Wschodnich uporządkowany i rozszerzony aż na dawniejszy plac wyścigowy w porównaniu z rokiem ubiegłym wygląda o wiele estetyczniej, dając dużo wolnej przestrzeni dla oka.

Ogółem przewieziono koleją około 170 wagonów eksponatów. Przejście zajęta przez wystawców wynosi 35 tysięcy metrów kwadratowych, to jest o 2 tysiące metrów kwadratowych więcej, niż w roku ubiegłym. Dzieje się to wskutek tego, że wielu drobnych kupców lwowskich, przeważnie żydów, zrozumiało, że Targi Wschodnie mają rację bytu tylko dla grossistów.

Otwarcie Targów odbyło się w obecności niezliczonych tłumów oraz reprezentantów władz cywilnych i wojskowych i wielkiej ilości kupców i przemysłowców.

Grecy oskarżają Albańczyków.

ATENY 5.IX. (Pat). Agencja ateńska komunikuje depeszę generalnego gubernatora Epiru, zawierającą sprawozdanie podprefekta miejscowości Filiates o tem, że na krótko przed zbrodnią w Skofili zjawila się banda, złożona z 13 Albańczyków, która posuwała się drogą z Filiates, szukając ukrycia po wsiach. Pewien mohometanin z Filiates zeznał wobec władz, iż banda albańska, która po zbrodni była widziana w pobliżu Konispolis, odeszła później do Albanji. Podprefekt wnioskuje, że zbrodnia była zorganizowana przez Albańczyków i że jej sprawcy zdołali zbiec. Dzienniki zamieszczają szereg szczegółów, obciążających Albańczyków, jako sprawców zbrodni.

Wstrząsająca tragedia Japonji.

Największy kataklizm dziejowy.

SAN FRANCISCO 5.9 Pat. Rząd japoński otrzymuje ze wszystkich części świata wyrazy współczucia i propozycje udzielenia mu pomocy. Rozmiary katastrofy i ilość ofiar nie dają się narazie określić, pewnem jest jednak, że kataklizm, który nawiedził Japonję, jest niewątpliwie największą katastrofą, znaną w nowożytnej historii.

PARYŻ, 4.9 PAT. Według doniesienia z osaki w parku w okolicy Tokio staw jest pełen zwłok dzieci i kobiet, które wołały znaleźć śmierć w wodzie niż w płomienach.

BORDEAUX 5.9 Pat. Według danych zebranych przez policję w Tokio liczba ofiar w stolicy przekracza 250.000 w całym zaś kraju przeszło 800.000. Cyfry powyższe nie są jednak dokładne, gdyż brak wiadomości z wielu miejsc dotkniętych katastrofą.

Nowe trzęsienia. Ewakuacja Tokio i Jokohamy. 13 miejscowości zniszczonych.

PARYŻ (A.W.). Ubiegłej nocy w Tokio nastąpiły dwa nowe trzęsienia ziemi, które zniszczyły około 100 domów. Rząd japoński postanowił ewakuować Tokio i Jokohamę ze względu na grożące niebezpieczeństwo. Ludność, która została przy życiu ma być otransportowana. W Osaki zostało przy życiu zaledwie 40 000 osób, które przebywają pod gołym niebem. Centrala niesienia pomocy ma swoją siedzibę na dworcu głównym w Tokio. Apropozycja miejscowości dotkniętych katastrofą jest utrudniona, gdyż olbrzymie ilości ryżu pochłonął pożar. Wojsko wytyczają wszystkie siły, aby oczyścić ulice z trupów, gdyż istnieje

obawa wybuchu epidemji.

Z Osaki donoszą o nowych trzęsieniach ziemi, które zniszczyły miasto Kapanguchi.

LONDYN 5.9 Pat. Według otrzymanych tu wiadomości, w Jokohamie i Osaka zginęło około 500 przebywających tam cudzoziemców. W hotelach w Tokio zginęło około 40 europejczyków, znajdujących się w podróży. W szpitalu uniwersyteckim w Tokio miało zginąć około 7 tysięcy chorych.

LONDYN 5.9 (PAT). Reuter donosi z Osaki, że wedle pierwszych obliczeń dla odbudowy Japonji potrzeba będzie 1 miljarda funtów szterl.

LONDYN 5.9 Pat. W całej Anglii zapoczątkowano składki na rzecz ofiar w Japonji. Czerwony Krzyż angielski organizuje specjalnie ekspedycje do Japonji, w celu niesienia pomocy chorym i rannym.

obawa wybuchu epidemji.

Według wiadomości „New York Herald“ katastrofa oprócz Tokio, Jokohamy i Osaki zniszczyła 13 większych miejscowości położonych w rejonie nadbrzeżnym.

PARYŻ 5.9 (PAT) „Petit Parisien“ donosi z Londynu, jakoby z Pekinu nadeszły wiadomości o zniknięciu wysp archipelagu Bonin.

Nowa wyspa.

MOSKWA (A.W.). Dzienniki podają, że w rezultacie katastrofy żywiołowej na przeciw Jokohamy ukazała się nowa wyspa o obwodzie około 30 wiorst.

KILKUWIERSZÓWKI.

× Z początkiem przyszłego tygodnia Bankt Rzeszy puści w obieg banknoty po 100 milionów marek.

× P. R. W wielu miejscowościach. m. in., w Mülheim i w Essen robotnicy powracają do pracy, godząc się pracować pod kontrolą władz okupacyjnych.

× P. R. Lotnik francuski Dageau przebył przestrzeń Paryż Stockholm z szybkością 200 kilometrów na godzinę.

× Do nowo wyłonionych komisji Ligi Narodów weszli delegaci polscy w porządku następującym: Do komisji prawniczej—prof. Winiarski i p. Babiński. Do komisji organizacji technicznych—Strassburger i Winiarski. Do komisji dla spraw rozbrojenia—minister Skirmunt, obrany przewodniczącym tej komisji 33 głosami na 41 i Czetwertyński. Do komisji budżetowo-finansowej—poseł Modzelewski i Sokal. Do komisji politycznej—minister Skirmunt, Strassburger i Czetwertyński. Do komisji dla weryfikacji pełnomocnictw — poseł Modzelewski.

RYNEK PIENIĘŻNY.

WARSZAWA, 5. IX.

Funt angielski	1.260.000
Dolar	249.000
Frank szwajcarski	44.900
Frank francuski	14.100
Korona czeska	7.370
Korony austriackie (100)	353
Marka niemiecka	0.01 1/4

Wojsko.

Według cyfr preliminarza budżetowego Państwa na rok bieżący armia lądowa polska składa się ogółem, wraz z zatrudnionymi w centralnych władzach wojskowych z 21.354 ofice-

rów, 29.964 podoficerów zawodowców i majstrów wojskowych i 208 901 szeregowych niezawodowców. Funkcjonariuszów cywilnych zatrudniona armja ogółem 2 950 osób, funkcjonariuszów cywilnych niższych i pomocniczych ogółem—239 osób. Tak się przedstawia w cyfrach na rok bieżący siła zbrojna lądowa Rzeczypospolitej.

Z ogólnej liczby oficerów przypada na generałów — 260 osób, w czem jeden marszałek, 23 generałów broni, 74 generałów dywizji i 162 generałów brygady.

Utrzymanie wojska stanowi oczywiście największy wydatek w budżecie Ministerstwa Spraw Wojskowych. W ścisłym związku ze stanem liczebnym armji zostaje otwarty w preliminarzu budżetowym kredyt na t. zw. rezerwe zaopatrzenia, stanowiący drugą z kolei pozycję rozchodową w budżecie Ministerstwa Spraw Wojskowych. Objasnienia do kredytu tego są poufne i w ogólnych objaśnieniach do preliminarza budżetowego Ministerstwa Spraw Wojskowych, z natury rzeczy umieszczone nie zostały. Dotyczy to również kredytu na uzbrojenie wojska.

Pod względem administracyjnym zarząd wojskowy zorganizowany jest w ten sposób, że obszar całego Państwa podzielony jest na Okręgi Korpusów z Dowódcą na czele. Ogółem 10 D. O. K. (tak się w skróceniu oznacza Dowództwo Okręgu Korpusu), a mianowicie: Nr. I — Warszawa, Nr. II — Lublin, Nr. III — Grodno, Nr. IV — Łódź, Nr. V — Kraków, Nr. VI — Lwów, Nr. VII — Poznań, Nr. VIII — Toruń, Nr. IX — Brześć nad Bugiem i Nr. X — Przemyśl. Nadto wybrzeże morskie stanowi odrębną jednostkę, podległą władzom morskiej siły zbrojnej.

Batwochwalstwo polityczne.

Żaden porządny polak nie czytuje „Robotnika”, chyba z konieczności. To też nie przeczytałem, pomieszczonej tam w numerze z dnia 18 marca b. r., nowelki, czy fantazyjki politycznej, piórka p. Tekli Knoll Wittigowej, pod nagłówkiem „Święta” (mianownik w liczbie mnogiej od rzeczownika: święto). Dowiedziałem się o niej dopiero z „Przeglądu Warszawskiego”, miesięcznika, który zwrócił uwagę na ten „utwór religijny”, jako na rzecz, godną podniesienia.

Jest to rzeczywiście curiosum, ale z dziedziny psychopatycznej.

Owe „święta” to dni 18-y i 19-y marca.

Autorka — pisze „Przegląd Warszawski” — „natchniona faktem, który sam Bóg odsłania na kalendarzu polskim, że 18-go i 19-go marca przypadają wielkie Imiona Józefa i Gabriela: tego, który Polskę stworzył, i tego, który za nią krew przelał, ukazuje w podniosłej wizji mistycznej gromadkę wiernych, klęczących w smutnym błocie ulicy i modlących się w owe święta do nieznanego boga, który im dał Stworzyciela i Odkupiciela, a którego oni proszą gorąco o Oświeciciela”.

„Przegląd Warsz.” zowie to poważnie „utworem religijnym”. W rzeczy samej, mamy tu do czynienia z jakimś cudacznym, potworkowatym namiastkiem religii, jednym z tych, które rodzą się kopami na gruncie, wyjąłowym z religijności istotnej, mającej Boga za przedmiot czci najwyższej. Na swój sposób poświadczają one fakt duszoznawczy, że człowiek jest stworzeniem religijnym — animal religiosum. Na sposób ten sam, w jaki instynkt macierzyński, niezaspokojony posiadaniem własnych dzieci, szuka zaspokojenia w macierzyńskim przywiązaniu do psieków i kotków. Albo, w jaki przejawia się tenże instynkt w dziewczętkach, bawiących się kukłami, niby rodzonymi dziećmi.

Nasza swojska lewica, w braku wiary w prawdziwego Boga, stworzyła sobie kukły quasi-religijne z „wielkich Imion”: Józefa, wprawdzie nie Oblubienica, lecz za to „Stworzyciela”, i Gabriela, wprawdzie znowu nie Archaniola, lecz za to „Odkupiciela”.

Ten fakt, objawiony rzekomo przez „samego Boga” na „kalendarzu polskim”, fakt nieco podejrzanym wskutek odwrotnego, właśnie nawspak, kalendarzowego następstwa „wielkich Imion” w stosunku do charakteru przypisanych im ról: stwórczej i odkupieńczej, — ten fakt „natchnął” p. Knoll Wittigową pomysłem ustanowienia dwóch wielkich świąt Polski lewicowej i obchodzenia ich przez „wiernych” tej Polski w „smutnym błocie ulicy”, zanim stanie świątynia, godna dwóch „wielkich Imion”.

Chociaż ten fakt został objawiony przez Boga, pisanego przez B. wielkie, jednak gromadka wiernych modli się do nieznanego boga, pisanego przez b. małe. Modli się o zesłanie jej jeszcze „Oświeciciela”, aby dopełniła się trójca lewicowych kukiel.

Chciałoby się przyklasnąć tej modlitwie:

— Oj, to-to! Na gwałt trzeba wam oświeciciela, choćby przez o małe!

Byłoby to jednak tylko szyderstwo, lubo zasłużone.

Tymczasem, zgodnie z rzeczywistością przedmiotową, zgodnie także i ze wspacznym kierunkiem „wielkich Imion” w „kalendarzu polskim”: Józefa Stworzyciela i Gabriela Odkupiciela, — możemy smutną gromadkę wiernych, klęczącą w smutnym błocie ulicy, pocieszyć, że posiada ona już oddawna Karola Oświeciciela!

Jakże to, p. Knoll-Wittigowa mogła zapomnieć o karolu Marksie vel Mordechaj? Czyż nie oświecał on swoich wiernych z lamów „Robotnika”, zanim stali się Józef Stworzyciel i Gabriel Odkupiciel? Czyż to nie on jest ojcem ich, jako i p. Knoll-Wittigowej?

Powstań-że, gromadko wiernych, ze smutnego błota ulicy i przestań się modlić! Albowiem ta twoja modlitwa jest bluźnierstwem przeciw twemu oświecicielowi, Karolowi Mordechaj...

...O biedna, biedna Polsko, która masz takie obłąkane syny i córki!

X. Charszewski.

List otwarty.

Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich we Włocławku do pracowników cukrowni Brześć Kujawski.

Od lat kilku pracownicy cukrowni Brześć Kujawski codziennie regularnie dostawiają do Włocławka największą w porównaniu z innymi dostawcami ilość mleka, zaopatrując w takowe szpital, uczącą się młodzież i przeważnie najbiedniejszą klasę robotniczą. Otrzymywanie we Włocławku takiej ilości dobrego mleka ma jeszcze i ten skutek dodatni, iż dostawcy, stojąc na gruncie wysokiego poczucia obywatelskiego, odstępują mleko po cenach naprawdę umiarkowanych, co niewątpliwie wpływa na regulację cen tego artykułu na rynku miejscowym.

Atoli zaledwie kilka dni temu ukazała się w gazecie wzmianka o przyczynie spadku cen masła, wywołanej nadmiarem produkcji takowego, obecnie z prawdziwą przykrością dowiadujemy się, że i pracownicy cukrowni Brześć Kujawski noszą się z zamiarem zaniechania dostawy mleka do Włocławka, a przerabiania takowego na masło i sery.

Jeżeli to jest prawdą, to nie pojmujemy jakimi względami dostawcy mleka się kierują; w każdym razie chęć większego zysku jest wykluczona, bowiem powszechnie wiadomym jest, iż najkorzystniej sprzedawać mleko słodkie, nieprzerabiane, czego dowodem posłużyć może kilka przykładów zwinięcia fabrykacji masła, jak naprzykład w masłarni krośniewickiej, dużej masłarni za Wisłą i paru drobnych.

Przerwa w dostawie mleka bezwzględnie odbije się na cenach takowego na rynku we Włocławku na naszą niekorzyść.

Pzeto, będąc ze względów powyższych zainteresowanymi w otrzymywaniu jak najdłużej mleka z cukrowni Brześć Kuj., niniejszym apelujemy do uczuć obywatelskich pracowników tejże fabryki i zwracamy się do Szanownego Zarządu cukrowni z gorącą prośbą, aby Zarząd raczył przyczynić się do dalszej jak dotąd dostawy tak ważnego dla nas i naszego miasta artykułu spożywczego, zwłaszcza podczas zbliżającej się pory zimowej i wczasie obecnej drożyzny.

Przewodniczący
(—) Biesiadziński.

Różne.

Szkielety pomordowanych uczniów.

Według depeszy, otrzymanej z Kalisza, tamtejsze miejskie władze budowlane dokonały wczoraj sensacyjnego odkrycia, które zelektryzowało całe miasto i wywołało tysiące domniemań i pogłosek.

Oto gimnazjum kaliskie szykuje się obecnie do wielkiego zjazdu wychowawców szkół kaliskich, w liczbie których jest prezydent Wojciechowski, który zapewnił komitet zjazdu, że w dn. 7 i 8 przyszłego miesiąca postara się wziąć udział w uroczystych obradach zjazdu, liczącego bez mała 100 uczestników. W związku z tą spodziewaną wizytą i całokształtem zjazdu, władze miejskie przystąpiły do remontu gmachu gimnazjalnego.

I oto wczoraj inżynier miejski, p. Wład. Kolobiński, zaalarmowany został przez robotników, którzy zajęci

M. LESIŃSKI
Fabryka papy dachowej i cementowych wyrobów
WŁOCŁAWEK, ROLNICZA Nr. 1.

POLECA

Papę dachową we wszystkich gatunkach,
Smolę preparowaną przedwojennej jakości
i Dachówkę cementową.

Wdowiec

45 lat, kupiec poszukuje sobie na tej drodze z dobrym charakterem

panny lub samotnej wdowy.

Laskawe zgłoszenie z podaniem warunków przyjmuje administracja „Słowa Kuj.” pod Nr. 624.

POSZUKUJĘ
2-ch lub 1-go pokoju
umeblowanego

na przeciąg 5—6 miesięcy. Dostarczę opał. Zgłoszenia do Włocławskiej Fabryki Lokomobil Sp. Akc. — dla Inż. Zakrzewskiego (Łęgska 47).

Potrzebna inteligentna osoba do zarządu pensjonatem w Warszawie. Wiadomość Włocławek Syndykat Rolniczy Pomożna.

Przyjmę miejsce bony do dzieci na wsi, znam kraj i szyć, wiadomość ul. Królewiecka, № 18 m. 2 w pracowni dawniej Dobrzelekiej obecnie Ogródniczej.

Przybyła koza z kozłkiem d. 4 b. m. wieczorem, którą po udowodnieniu można odebrać. Szpiclerna Nr. 6. u p. Satacińskiej.

Potrzebny zdolny chłopiec do terminu, porządany bez rodziny lat 16—18. Wiadomość ul. Zduńska № 10. m. 13.

Sklep z pokojem do wynajęcia. Wiadomość Zabla 27 u gospodarza p. Kuoińskiego.

Zgubiono dowód wojskowy Hajmy Szlama Szimsze wydany przez P. K. U. Włocławek. Laskawy znalazca raczy odnieść do policji.

Zgubiono dokument wojskowy wydany przez P. K. U. Włocławek na imię, Mieczysława Kuraszewskiego. Laskawy znalazca zechce oddać do policji.

Zgubiono książeczkę wojskową Szczepana Studzińskiego, wydaną przez P.K.U. Włocławek. Laskawy znalazca raczy oddać do policji.

Za ogłoszenia odpowiada
Administracja.

Pierwszorzędne urządzenie 3 pokoi

syplalnia, jadalnia i męski pokój, zupełnie nowe masiw dębowe, z powodu braku mieszkania na sprzedaż.

Reflektantom, którym zależy na pierwszorzędnych meblach mogą korzystnie tu nabyć. Adm. „Słowa Kujawskiego” pod Nr. 290.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Dom z placem wśródmieściu do sprzedania, wiadomość, Cyganka 8, Kępska.

Nauczycielka potrzebna na wieś kurs 4 klasy. Krasiński, Mikołajki poczta Boniewo.

Kto chce rozwinąć swoje przedsiębiorstwo handlowe,
Kto chce zainteresować szerszy ogół swoją pracą,
Kto chce coś sprzedać lub kupić —
Niechaj się ogłasza
w Słowie Kujawskim